

bron 1

Drie uitspraken van Tweede Kamerleden tussen 1880 en 1900:

uitspraak 1

In het wetsvoorstel van de minister staat dat arbeiders in het geval van een ongeluk een uitkering krijgen van de overheid. Ik stel voor om het wetsvoorstel zo te veranderen dat fabriekseigenaren voor zo'n uitkering zorgen.

uitspraak 2

Wij doen onderzoek naar de toestand van fabrieken en werkplaatsen met het oog op de veiligheid, de gezondheid en het welzijn van de arbeiders.

uitspraak 3

Sommige arbeiders worden gedwongen hun boodschappen te kopen in de winkel van hun baas. Ze moeten dan te veel betalen. Ik dien daarom een voorstel in voor een wet die dat verbiedt.

bron 2

Uit een verslag van een onderzoek naar arbeidsomstandigheden in Nederland (1890):

Schoonheid en ventilatie waren in veel werkplaatsen onvoldoende. Enkele getuigen zeggen dat het werk in sigarenfabrieken schadelijk voor de gezondheid is. Het werk daar is slecht voor de longen.

In drukkerijen wordt geklaagd over pijn in de maag als gevolg van het omgaan met lood.

In broodfabrieken zijn de arbeidstijden zeer lang. Bij een bakker werd dagelijks 16 uur gewerkt en op zaterdag 24 uur.

De voeding van de arbeiders is over het algemeen slecht en het middagmaal sober. Vlees wordt zelden of nooit gegeten.